

**ИНФОРМАЦИЈА О РЕЗУЛТАТИМА АНКЕТЕ О ПРИМЕНИ
ЈЕЗИКА И ПИСАМА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА КОЈИ СУ У СЛУЖБЕНОЈ
УПОТРЕБИ У РАДУ ПОКРАЈИНСКИХ ОРГАНА УПРАВЕ, ОРГАНА
ГРАДСКИХ И ОПШТИНСКИХ УПРАВА И ПРАВОСУДНИХ ОРГАНА У АП
ВОЈВОДИНИ**

I УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Покрајински секретаријат за прописе, управу и националне заједнице, у складу са својим надлежностима да прати стање у области остваривања права на службену употребу језика и писама националних мањина и ради реализације препорука Комитета министара Савета Европе о примени Повеље о регионалним или мањинским језицима у Републици Србији, прикупио је податке о примени језика и писама националних мањина који су у службеној употреби, у раду покрајинских органа АПВ, органа градских и општинских управа и правосудних органа на територији АПВ.

Испитаницима (покрајинским органима управе, градским и општинским управама и правосудним органима на подручју АПВ), достављено је по три упитника. Први образац-упитник је био општег карактера и односио се на податке о органу и структури запослених по националној припадности, по познавању језика националне мањине који је у службеној употреби и по степену образовања. Образац бр. II се односио на усмену и писмену комуникацију органа са странкама на језицима националних мањина који су у службеној употреби на територији органа. Образац бр. III се достављао испитаницима који воде управни поступак, а односио се на број управних предмета, издатих уверења, изјављених правних лекова у односу на број истих који се воде на језицима националних мањина који су у службеној употреби. Образац бр. IV достављао се правосудним органима, а односио се на број судских поступака који се воде на језицима националних мањина који су у службеној употреби на територији коју покрива надлежност правосудног органа.

II ПРОПИСИ КОЈИМА ЈЕ РЕГУЛИСАНА СЛУЖБЕНА УПОТРЕБА ЈЕЗИКА И ПИСАМА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

Међународни прописи садрже низ одредби о слободи употребе језика, као једном од основних права припадника мањина. Основне изворе у овој материји представљају релевантни документи Уједињених нација, Савета Европе, Организације за безбедност и сарадњу у Европи (ОЕБС), као и разни билатерални уговори.

Треба, међутим, имати у виду да ови документи немају једнаку правну снагу. Међународни уговори обавезују само стране које су их потписале и ратификовале односно на други предвиђени начин изразиле своју сагласност да се обавезују уговором. С друге стране, документи Уједињених нација као и ОЕБС нису, строго узев, правно обавезујући, мада несумњиво имају велику политичку и моралну снагу. Најзад, билатерални споразуми иако потенцијално врло ефикасно средство за регулисање разних отворених питања, па и питања службене употребе језика мањина, углавном још не одмичу даље од решења утврђених Оквирном конвенцијом Савета Европе.

Најважнија документа и одредбе представљају: чл.27 Међународног пакта о грађанским и политичким правима (1966), Декларација УН о правима припадника националних или етничких, верских и језичких мањина (1992), Оквирна конвенција за заштиту националних мањина (1995), Европска повеља о регионалним или мањинским језицима (1992).

Што се тиче Републике Србије, право на службену употребу језика националних мањина гарантовано је на различитим нивоима и утемељено како у правним актима којима се непосредно регулише питање заштите националних мањина, тако и у онима који за непосредан предмет регулисања имају нека друга питања, али дотичу и питање службене употребе мањинских језика.

Правни оквир заштите овог права чине: *Устав* Републике Србије, ратификовани међународни уговори, различити закони, као и правни акти донети на нивоу Аутономне покрајине Војводине и на нивоу јединица локалне самоуправе.

За регулисање права на службену употребу мањинских језика на законском нивоу кључна су два закона: Закон о службеној употреби језика и писама (*Службени гласник РС*, бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005 и 30/2010) и Закон о заштити права и слобода националних мањина (*Службени лист СРЈ*, бр. 11/2002).

С обзиром на то да је Закон о заштити права и слобода националних мањина установио, а *Устав* Србије и потврдио, право на културну аутономију националних мањина, којом је обухваћено и право на службену употребу језика и писама, у ове основне законе треба уврстити и Закон о националним саветима националних мањина (*Службени гласник РС*, бр. 72/2009), којим су регулисана овлашћења националних савета у погледу остварења права на службену употребу мањинских језика.

Поред поменута три закона, различити аспекти службене употребе мањинских језика су регулисани законима који за основни предмет регулисања немају питање заштите права националних мањина, већ неку другу сферу друштвених односа. У том смислу релевантни су следећи закони: Закон о локалној самоуправи (*Службени гласник РС*, бр. 129/07), Закон о матичним књигама (*Службени гласник РС*, бр. 20/2009), Породични закон (*Службени гласник РС*, бр. 18/2005), Закон о личној карти (*Службени гласник РС*, бр. 62/2006), Закон о путним исправама (*Службени гласник РС*, бр. 90/2007 и 116/2008), Закон о општем управном поступку (*Службени лист СРЈ*, бр. 33/97 и 31/2001), Закон о парничном поступку (*Службени гласник РС*, бр. 125/2004 и 111/2009), Закон о ванпарничном поступку (*Службени гласник РС*, бр. 25/82 и 48/88 и *Службени гласник РС*, бр. 46/95-др. закон и 18/2005), Законик о кривичном поступку (*Службени лист СРЈ*, бр. 70/2001 и 68/2002 и *Службени гласник РС*, бр. 58/2004, 85/2005, 115/2005, 85/2005-др. закон, 49/2007 и 20/2009), Закон о прекршајима (*Службени гласник РС*, бр. 101/2005, 116/2008, 111/2009), Закон о избору народних посланика (*Службени гласник РС*, бр. 35/2000, 57/2003 - одлука УСРС, 72/2003 - др. закон, 75/2003 - испр. др. закона, 18/2004, 101/2005 - др. закон и 85/2005), Закон о локалним изборима (*Службени гласник РС*, бр. 129/07), Закон о печату државних и других органа (*Службени гласник РС*, бр. 101/07), Закон о уставном суду (*Службени гласник РС*, 109/2007).

Устав Републике Србије у члану 183. став 3. предвиђа да се аутономне покрајине старају о „остваривању људских и мањинских права, у складу са законом“. Поред тога, Устав оставља могућност аутономним покрајинама да својим прописима, а на основу закона, установе додатна права припадника националних мањина (члан 79. став 2. Устава).

Прописи Аутономне Покрајине Војводине представљају важан правни основ за заштиту права националних мањина, јер често разрађују или додатно регулишу нека питања која су на републичком нивоу неуређена, недовољно јасно или само декларативно уређена.

Поред Устава, основни акт из кога АП Војводина црпи надлежности у области заштите националних мањина, па тако и службене употребе језика и писама националних мањина, је посебан Закон којим се утврђују надлежности аутономне покрајине. После доношења Устава Србије и потребе да се правни положај Војводине прилагоди новом уставном оквиру, 2009. године је донет нови Закон о утврђивању надлежности Аутономне Покрајине Војводине (*Службени гласник РС*, бр. 99/2009).

Овај закон предвиђа надлежности АП Војводине у области службене употребе језика и писама националних мањина. У том погледу АП Војводина има две основне надлежности - да ближе уређује службену употребу језика и писама националних мањина на својој територији, при чему је везана и ограничена законом, и да, као поверен посао, врши надзор у овој области.

Статут АП Војводине (*Службени лист АП Војводине*, бр. 17/2009) прокламује вишејезичност као једну од општих вредности од посебног значаја за АП Војводину (члан 7. став 1) и налаже покрајинским органима и организацијама да помажу очување вишејезичности, као и да посебним мерама и активностима помажу између осталог и упознавање различитих језика у АП Војводини (члан 7. став 2). Статут у члану 26. став 1. утврђује језике и писма који су у службеној употреби у покрајинским органима и организацијама и уноси новину у односу на ранији Статут тиме што у службену употребу уводи и хрватски језик. Дакле, у службеној употреби су: српски језик и ћирилично писмо, мађарски, словачки, хрватски, румунски и русински језик и њихова писма.

Значајан покрајински акт којим се регулише питање службене употребе мањинских језика је Покрајинска Скупштинска Одлука о ближем уређивању појединих питања службене употребе језика и писама националних мањина на територији АП Војводине (*Службени лист АП Војводине*, бр. 8/03 и 9/03), коју је Скупштина Војводине усвојила 2003. године. Овом одлуком ближе се уређују начин остваривања службене употребе језика и писама националних мањина у раду покрајинских органа и локалних органа и организација, као и у раду организационих јединица органа државне управе, и раду републичких и локалних јавних предузећа, установа и служби; право на употребу личног имена припадника националних мањина; издавање јавних исправа и других исправа које су од интереса за остваривање законом утврђених права грађана; употреба језика у области привреде и услуга; исписивање топографских и других назива; објављивање јавних позива, обавештења и упозорења за јавност као и исписивање других јавних натписа; услови за увођење службене употребе

језика и писама националних мањина у јединицама локалне самоуправе; подношење извештаја Скупштини АП Војводине о остваривању права на службену употребу језика и писама националних мањина (члан 1. став 1. Одлуке). Одлуком се не регулише, нити њене одредбе на било који начин утичу на службену употребу језика националних мањина у управним и судским поступцима (члан 1. став 2. Одлуке).

За праксу службене употребе језика националних мањина релевантна је и Покрајинска Скупштинска Одлука о вишејезичким обрасцима извода из матичних књига и о начину уписа у исте (*Службени лист АП Војводине*, бр. 1/01 и 8/03). Као што назив Одлуке указује, предмет њеног регулисања је питање издавања извода и уверења из матичних књига на језицима националних мањина, као и начин уписа у ове књиге на територији АП Војводине.

Право на употребу свог језика пред органима јавне власти представља једно од кључних права које произилази из службене употребе језика националних мањина, јер се и сам карактер „службене“ употребе језика односи на комуникацију грађана са државним органима. Ова комуникација припадника националних мањина са органима јавне власти на језику националне мањине може се остварити или кроз вођење целокупног поступка на том језику, или кроз право странке или другог учесника у поступку који се води на српском језику да употребљава свој језик. И једно и друго право је гарантовано *Уставом*.

Припадници националних мањина имају право да у срединама у којима чине значајну популацију органи јавне власти и организације којима су поверена јавна овлашћења воде поступак и на њиховом језику (члан 79. став 1. *Устава*). Право на употребу свог језика у поступку који се води на српском језику, није резервисано само за припаднике националних мањина, већ је сагласно члану 199. став 1. *Устава* гарантовано сваком лицу, о чијем се праву или обавези у том поступку решава.

Билатералним споразумима са Хрватском, Мађарском, Македонијом и Румунијом, Србија се обавезала да ће припадницима ових мањина омогућити коришћење свог матерњег језика и пред органима управе и организацијама која врше јавна овлашћења. Према члану 11. став 4. Закона о заштити права и слобода националних мањина, службена употреба језика националних мањина подразумева и коришћење ових језика у управном поступку, као и вођење управних поступка на њима. Закон такође предвиђа да се језици националних мањина могу користити у комуникацији органа са јавним овлашћењима са грађанима.

Управни поступак се води на српском језику, али под одређеним условима, може да се води и на језику националне мањине. Управни поступак се може водити и на језику националне мањине уколико се о управној ствари одлучује у првом степену, уколико је у органу који води поступак у службеној употреби и језик националне мањине и уколико постоји захтев странке да се поступак води на том језику. Закон о службеној употреби језика и писама утврђује обавезу службеног лица који води поступак да упозна странку који су језици у службеној употреби на подручју органа и да затражи од ње да се изјасни на ком ће се језику водити поступак (члан 13. став 2). Службено лице је дужно и да у записнику констатује ову чињеницу, као и да назначи који је језик поступка (члан 13. став 4). У управном поступку који се води на језику

националне мањине целокупна писана и усмена комуникација између странке и органа (поднесци, позиви, изјаве и сл.) се одвија на том језику, а записници и одлуке се израђују као аутентични текстови и на српском језику и ћириличном писму и на језику и писму националне мањине. Према Правилнику о обрасцима аката у управном поступку (*Службени лист СР Југославије*, бр. 8/99 и 9/99-испр), у органима у којима се поступак води и на језику и писму националне мањине, прописани обрасци поред текстова на српском језику и ћириличном писму упоредо садрже и текст на језику и писму те националне мањине, уз обавезу да садрже све прописане елементе (члан 6. Правилника).

Уколико језик националне мањине није у службеној употреби на подручју органа који води управни поступак, поступак се не може водити на том језику, али припадници националне мањине имају право да у поступку користе свој језик и писмо, под условом да пред дотичним органом остварују неко своје право или обавезу. У том смислу, припадници националних мањина имају право да на свом језику подносе молбе, жалбе, предлоге, представке и друге поднеске, да захтевају и на свом језику добију отправке решења и других аката којима се решава о њиховим правима и обавезама, као и друга писмена, да им се, на захтев, преведу записник или поједини његови делови као и изјаве лица дате на српском језику. Трошкови превођења са и на језик националне мањине падају на терет органа који води поступак, то јест финансирају се из буџета (члан 17. став 4. Закона о службеној употреби језика и писама). Право на употребу језика националне мањине је битно процесно право у управном поступку, па његова повреда може бити истицана у жалби. Поред тога, повреда овог права може бити разлог за понављање поступка.

Право на употребу свог језика у судском поступку, са друге стране, није резервисано само за припаднике националних мањина, већ га може остварити свако о чијем се праву или обавези у поступку решава (члан 199. став 1. *Устава*). *Устав* у члану 32. став 2. сваком јемчи право на бесплатно преводиоца, у случају да не говори или не разуме језик који је у службеној употреби у суду.

Оквирна конвенција не регулише питање употребе језика националних мањина пред судским органима, већ употребу ових језика, под одређеним условима, ограничава на комуникацију са органима управе (члан 10. став 2).

Билатерални уговори о заштити мањина са Хрватском, Мађарском, Македонијом и Румунијом, обавезују државу да омогући употребу језика ових мањина у поступцима пред судовима.

Закон о заштити права и слобода националних мањина омогућава употребу језика националних мањина пред судовима у најширем обиму, јер у члану 11. став 4. предвиђа како коришћење језика националних мањина у судском поступку, тако и вођење судског поступка на том језику. Закон о службеној употреби језика и писама предвиђа да се првостепени кривични, парнични или други поступак (на пример: ванпарнични или прекршајни) у коме се решава о правима и обавезама грађана може водити и на језику националне мањине који је у службеној употреби у суду. Уколико је на подручју суда у службеној употреби и језик националне мањине (један или више њих), суд је дужан да о томе упозна странку/странке и да од њих затражи да се изјасне на ком ће се

језику водити поступак, што мора назначити у записнику. Поступак ће се водити на језику националне мањине који је у службеној употреби у суду, уколико у њему учествује само једна странка и она захтева да се поступак води на том језику. Поступак се може водити на језику мањине који је у службеној употреби у суду и уколико у њему учествује више странака, под условом да се странке споразумеју да се поступак води на том језику. Уколико до таквог споразума не дође, а једна од странака захтева да се поступак води на српском језику, поступак ће се водити на српском језику. Стога суд у принципу има право да одлучује о језику на коме ће се водити поступак само у случају да се странке о томе не могу споразумети и да ни једна од њих не захтева да се поступак води на српском језику.

Уколико се првостепени поступак води на језику националне мањине, странка/странке упућују све поднеске на том језику, суд им доставља судска писмена на том језику, а записник и одлуке у првостепеном поступку и у вези са њим се израђују као аутентични текстови на српском језику и језику националне мањине на коме се поступак води.

Другостепени поступак се увек води на српском језику, а странке у поступку, припадници националних мањина, имају право да у том поступку користе свој језик. Писмена у другостепеном поступку и у вези са њим преводи на језик на коме је вођен првостепени поступак првостепени суд.

Превођење у судском поступку са, и на језике националних мањина, обављају тумачи. Трошкови превођења падају на терет средстава суда.

Право на употребу свог језика и писма је важно процесно право које странка ужива, па његова повреда представља битну повреду поступка. Уколико виши суд у поступку по жалби утврди да је суд чија се одлука побија одбио захтев странке да у поступку употребљава свој језик и писмо, укинуће пресуду и вратити предмет првостепеном суду.

III РЕЗУЛТАТИ СПРОВЕДЕНЕ АНКЕТЕ

А) РЕЗУЛТАТИ ЗА ГРАДСКЕ И ОПШТИНСКЕ УПРАВЕ НА ТЕРИТОРИЈИ АПВ

Попуњене обрасце је доставило 30 јединица локалне самоуправе на чијој територији су у службеној употреби неки од језика и писама националних мањина. Попуњене формуларе нису доставиле следеће општинске управе: Бела Црква, Беочин, Ковачица, Ковин, Мали Иђош, Нови Кнежевац, Панчево, Сечањ и Житиште.

У јединицама локалне самоуправе које су доставиле податке, укупно је запослено 3582 службеника односно намештеника.

➤ **Табле са натписима органа, информационе табле, интернет сајтови**

- ❖ 27 јединица локалне самоуправе на подручју АПВ (од 30 обрађених) имају таблу са натписом органа, информациону таблу и остала обавештења за странке исписане на језицима националних мањина који су у службеној употреби на територији те општине односно града.
- ❖ 3 општине (Пећинци, Ср. Митровица и Оџаци), не испуњавају ове услове.
- ❖ У 12 градова односно општина интернет сајт функционише и на језицима националних мањина који су у службеној употреби (Б.Топола, Врбас, Бечеј, Б.Петровац, Темерин, Тител, Сента, Ада, Кањижа, Суботица, Бач, Алибунар).

➤ **Структура запослених по националној припадности**

- ❖ Од укупно 3582 запослених, национална структура је следећа:
  - Срби - 2604 (72,69%) - (65,05% у укуп.стан. АПВ)
  - Мађари - 448 (12,50%) - (14,28% у укуп. стан.АПВ)
  - Црногорци - 101 (2,81%) - (1,75% у укуп.стан.АПВ)
  - Словаци - 90 (2,51%) - (2,79% у укуп.стан.АПВ)
  - Румуни - 75 (2,09%) - (1,5% у укуп.стан.АПВ)
  - Хрвати - 45 (1,25%) - (2,78% у укуп.стан.АПВ)
  - Русини - 31 (0,86%) - (0,77% у укуп.стан.АПВ)
  - 188 (5,24%) запослених се није изјаснило о националној припадности.

Национална структура запослених у градским и општинским управама на територији АП Војводине не одговара националној структури становништва АП Војводине, према последњем попису из 2002.године. У том смислу, оштећени су припадници мађарске, словачке, хрватске и русинске националности, јер је њихова заступљеност у органима градских односно општинских управа мања од њихове заступљености у укупном броју становника у АП Војводини.

➤ **Структура запослених по матерњем језику**

- За 2603 (72,66%) запослена, српски је матерњи језик,
- за 443 (12,36%) мађарски,
- за 83 (2,31%) словачки,
- за 74 (2,06%) румунски,
- за 23 (0,64%) русински,
- за 41 (1,14%) хрватски,
- а 20 (0,55%) запослених се нису изјаснили о матерњем језику.

➤ **Структура запослених по познавању језика националне мањине који је у службеној употреби**

- 449 (12,53%) запослена познају мађарски језик,
- 82 (2,28%) словачки,
- 79 (2,20%) румунски,
- 21 (0,58%) русински и
- 161 (4,49%) хрватски језик као језик националне мањине који је у службеној употреби.

➤ **Структура запослених по степену образовања**

- 458 (12,78 %) запослених имају основно образовање,
- 1620 (45,22%) запослених имају средњу стручну спрему,
- 461 (12,86%) вишу стручну спрему,
- 1411 (39,39%) високу стручну спрему,
- 18 (0,50%) магистратуру
- и 4 (0,11%) докторат.

➤ **Број радних места за која је актом о систематизацији прописано познавање језика националне мањине, као услов радног места**

- За 475 (13,26%) радних места је актом о систематизацији прописано познавање језика националне мањине као услов радног места.

➤ **Усмена комуникација са странкама**

У већини општинских односно градских управа на територији АПВ у којима су у службеној употреби језици националних мањина постоје запослени који познају језик националне мањине који је у службеној употреби, те исти усмено комуницирају са странкама или помажу колегама који су задужени за ту комуникацију.

Само у Градској управи у Зрењанину нико од запослених није оспособљен да усмено комуницира са странкама на језику националне мањине који је у службеној употреби.

У осталим градским односно општинским управама обезбеђен је одређен број запослених који познају језик националне мањине који је у службеној употреби и исти помажу колегама који тај језик не знају или се ангажују овлашћени преводиоци односно судски тумачи.

У општинским управама у Бачком Петровцу, Сенти, Ади, Каљижи и Чоки, већина странака се у усменој комуникацији са органима општинских управа обраћа на језику националне мањине који је у службеној употреби, те се на том језику и обавља даља комуникација са странком.

У ОУ Темерин се већина странака у усменој комуникацији са органима општинске управе обраћа на језику националне мањине који је у службеној употреби, али се даља комуникација са странкама у мањем броју случајева обавља на том језику.

У општинским управама у Б.Тополи, Бечеју, Н.Црњи, Суботици и Алибунару мање од половине странака се у усменој комуникацији обраћа органима општинских управа на језику националне мањине који је у службеној употреби, те у том случају и органи општинске управе са странкама комуницирају на том језику.

У општинским управама у Бачу, Н.Бечеју, Кикинди и Кули мање од једне четвртине странака се у усменој комуникацији обраћа органима општинских управа на језику националне мањине који је у службеној употреби, те у том случају и органи општинских управа са странкама комуницирају на том језику.

Само изузетно се странке обраћају органима општинских управа на језицима националних мањина у С.Пазови, Вршцу, Апатину, Србобрану, Сомбору, Пландишту и Зрењанину, а у општинским управама у Врбасу, Тителу, Жабљу, Б.Паланци, Н.Саду, Ср. Митровици, Оџацима и Шиду, странке се искључиво у усменој комуникацији обраћају органима општинских управа на српском језику, без обзира на матерњи језик странке.

➤ Писмена комуникација са странкама

У 3 општинске управе (Оџаци, Пландиште, Кикинда) формулари и друга писмена која служе за остваривање права странака **НИСУ** доступна и на језицима националних мањина који су у службеној употреби.

У осталим градским односно општинским управама на територији АПВ формулари и друга писмена која служе за остваривање права странака су у целости или делимично доступни и на језицима националних мањина који су у службеној употреби.

У ОУ Жабал и ОУ Темерин сматрају да не постоји таква правна обавеза нити потреба за тим, док у општинама Бечеј, Кикинда, Србобран, Чока, Оџаци, Зрењанин, Шид, Пландиште и Алибунар, су свесни те обавезе, али не располажу са довољно материјалних средстава за те намене.

У ОУ Оџаци запослени нису оспособљени да писмено комуницирају са странкама на језику националне мањине који је у службеној употреби.

У осталим општинским односно градским управама постоје запослени који су оспособљени за писмену комуникацију са странкама или се ангажују овлашћени преводиоци односно судски тумачи.

У ОУ Кањижа већина странака се у писменој комуникацији обраћа том органу на језику националне мањине који је у службеној употреби и запослени са њима комуницирају на том језику.

У Суботици, Б.Петровцу, Бечеју и Б. Тополи се мање од половине странака у писменој комуникацији обраћа општинским органима на језику националне мањине који је у службеној употреби и у том случају и општински органи са странкама комуницирају на том језику.

У општинама Н.Црња, Сента и Суботица се мање од једне четвртине странака у писменој комуникацији обраћа општинским органима на језику националне мањине који је у службеној употреби и у том случају и општински органи са странкама комуницирају на том језику.

У општини Бач, већина странака се у писменој комуникацији обраћа општинским органима на језику националне мањине који је у службеној употреби, али се даља комуникација на језику националне мањине обавља у мањем броју случајева.

У општинама Ст. Пазова, Кула, Вршац, Кикинда, Апатин, Темерин, Ада, Србобран, Б. Паланка, Сомбор, Пландиште, Чока, Н. Бечеј, Зрењанин, Алибунар, странке се само изузетно у писменој комуникацији обраћају општинским органима на језицима националних мањина који су у службеној употреби.

У општинама Врбас, Вршац, Жабал, Тител, Н.Сад, Сомбор, Шид, Оџаци, С. Митровица странке се у писменој комуникацији обраћају општинским органима искључиво на српском језику, без обзира на матерњи језик странке.

➤ **Управни поступци који се воде на језику националне мањине**

На подручју АПВ од укупно 261.504 управних предмета,

- на мађарском језику се води 69.145 (26,44%),
- на словачком 230 (0,08%),
- на румунском 1,
- на хрватском 81 (0,03%) поступак.

➤ **Број уверења односно других исправа издатих у складу са чл.161 ЗУП- а на језицима националних мањина**

Од укупно 285.065 издатих уверења у складу са чл.161 ЗУП-а,

- на мађарском језику је издато 4895 (1,71%),
- на словачком 556 (0,19%),
- на румунском 10 (0,003%) и
- на русинском језику 102 (0,03%) уверења.

➤ **Број правних лекова поднетих против првостепених решења у управним поступцима на језицима националних мањина**

Против првостепених решења уложено је укупно 2214 правних лекова, од чега

- 14 (0,63%) на мађарском и
- 1 (0,045%) на словачком језику.

Б) РЕЗУЛТАТИ ЗА ПРАВОСУДНЕ ОРГАНЕ НА ТЕРИТОРИЈИ АПВ

Попуњене обрасце је доставило 6 основних судова (осим Сомбора и Ср.Митровице), сви прекршајни судови, сви виши судови (Виши суд Н. Сад је доставио попуњен само образац бр.1) и 5 привредних судова (осим Панчева). Дакле, располажемо са подацима за 29 судова са територија АП Војводине, од укупно 32 суда колико их има на подручју целе АП Војводине.

У наведеним судовима укупно је запослено 2178 службеника. Достављени подаци се односе на запослене (службенике и намештенике) без података за носиоце судијске функције.

➤ **Табле са натписима органа, информационе табле, интернет сајтови**

- ❖ 22 суда (од 29 обрађених) имају таблу са натписом суда, информациону таблу и остала обавештења за странке исписане на језицима националних мањина који су у службеној употреби у седишту суда.
- ❖ 7 судова не испуњавају ове услове (Виши суд, Привредни и Прекршајни суд у Сремској Митровици, Виши суд и Прекршајни суд у Панчеву, Привредни суд у Сомбору и Прекршајни суд у Руми).
- ❖ Нити један суд (чији подаци су обрађени) нема интернет сајт који је у функцији и на језицима националних мањина који су у службеној употреби.

➤ **Структура запослених по националној припадности**

- ❖ Од укупно 1614 запослених, национална структура је следећа:
  - 1154 (71,49%) су Срби – (65,05% у укупном становништву АПВ)
  - 189 (11,71%) Мађара – (14,28% у укупном становништву АПВ)
  - 37 (2,29%) Хрвата – (2,78% у укупном становништву АПВ)
  - 29 (1,79%) Словака – (2,79% у укупном становништву АПВ)
  - 24 (1,48%) Румуна – (1,5% у укупном становништву АПВ)
  - 19 (1,17%) Црногораца – (1,75% у укупном становништву АПВ)
  - 5 (0,30%) Русина – (0,77% у укупном становништву АПВ)
  - а 157 (9,77%) запослених се није изјаснило о националној припадности.

Национална структура запослених у судовима на територији АП Војводине не одговара националној структури становништва АП Војводине, према последњем попису из 2002.године. У том смислу, оштећени су сви припадници националних заједница, јер је њихова заступљеност у судовима мања од њихове заступљености у укупном броју становника у АП Војводини.

➤ **Структура запослених по матерњем језику**

- За 1177 (72.92%) запослена српски је матерњи језик,
- за 125 (7,74%) мађарски,
- за 26 (1,61%) словачки,
- за 24 (1,48%) румунски,
- за 4 (0,24%) русински,
- за 12 (0,74%) хрватски,
- а 246 (15,27%) запослена се нису изјаснили о матерњем језику.

Овде је потребно напоменути да резултати анкете показују да је нпр. више запослених који су се изјаснили да су по националној припадности Мађари, али истовремено у следећој табели је мањи број оних којима је матерњи језик мађарски. Исти је случај и са запосленима хрватске националности.

Претпостављамо да су резултати овакви због великог броја запослених који се нису изјаснили о матерњем језику.

➤ **Структура запослених по познавању језика националне мањине који је у службеној употреби**

- 152 (9,48%) запослена познају мађарски језик,
- 22 (1,36%) словачки,
- 24 (1,48%) румунски,
- 3 (0,18%) русински,
- 91 (5,64%) хрватски и
- 1 (0,06%) чешки језик, као језик националне мањине који је у службеној употреби.

➤ **Структура запослених по степену образовања**

- 117 (7,24%) запослених имају основно образовање,
- 983 (60,90%) запослених имају средњу стручну спрему,
- 68 (4,21%) вишу стручну спрему,
- 444 (27,50%) високу стручну спрему и
- 2 (0,15%) магистратуру.

➤ **Број радних места за која је актом о систематизацији прописано познавање језика националне мањине, као услов радног места**

За само 8 радних места је актом о систематизацији прописано познавање језика националне мањине као услов радног места и то:

- Виши суд у Суботици – 1 радно место,
- Прекршајни суд у Суботици – 2 радна места,
- Прекршајни суд у Бечеју – 1 радно место и
- Основни суд у Новом Саду - 4 радна места.

➤ **Усмена комуникација са странкама**

Само у Прекршајном суду у Сенти сви запослени који усмено комуницирају са странкама познају језик националне мањине који је у службеној употреби.

У Основном суду у Вршцу нико од запослених није оспособљен да усмено комуницира са странкама на језику националне мањине који је у службеној употреби.

У осталим судовима обезбеђен је одређен број запослених који познају језик националне мањине који је у службеној употреби и исти помажу колегама који тај језик не знају или се ангажују овлашћени преводиоци односно судки тумачи.

Само у Прекршајном суду у Сенти се већина грађана у усменој комуникацији обраћа том органу на језику националне мањине који је у службеној употреби, те се на том језику одвија и даља комуникација са странком.

У Вишем суду у Суботици се мање од половине странака у усменој комуникацији обраћа суду на језику националне мањине који је у службеној употреби те се на том језику одвија и даља комуникација са странком.

У Привредном суду у Суботици се мање од једне четвртине странака у усменој комуникацији обраћа суду на језику националне мањине који је у службеној употреби те се на том језику одвија и даља комуникација са странком.

У Основним судовима у Панчеву, Зрењанину и Новом Саду, те у Привредном суду у Зрењанину, Прекршајном суду у Суботици, Зрењанину, Бечеју и Руми странке се само изузетно у усменој комуникацији обраћају суду на језицима националних мањина који су у службеној употреби те се на том језику одвија и даља комуникација са странком.

У осталим судовима у усменој комуникацији, странке се искључиво обраћају суду на српском језику без обзира на матерњи језик странке.

➤ Писмена комуникација са странкама

У Вишем суду у Суботици, Прекршајном суду у Сенти и Прекршајном суду у Бечеју сви формулари и друга писмена која служе за остваривање права странака су доступни и на језицима националних мањина који су у службеној употреби.

У Основном суду у Суботици, Вишем суду у Сомбору и Прекршајном суду у Суботици, већина формулара и других писмена која служе за остваривање права странака су доступни и на језицима националних мањина који су у службеној употреби.

У осталим судовима формулари и друга писмена која служе за остваривање права странака **НИСУ** доступна и на језицима националних мањина који су у службеној употреби.

У Прекршајном суду у Б. Паланци и у Прекршајном суду у Новом Саду сматрају да не постоји таква правна обавеза нити потреба за тим.

У Вишем суду у Сомбору, двојезички формулари нису обезбеђени из разлога што се обезбеђивање тих формулара остварује преко централе органа (Министарства правде), а централа не обезбеђује те формуларе иако је указано на такву потребу.

У свим осталим судовима у којима формулари нису обезбеђени, су свесни те обавезе, али нису обезбеђена финансијска средства за те намене, јер се све остварује преко централе (Министарства правде), а иста не обезбеђује довољно финансијских средстава, а при томе, од стране судова није ни указано на ту потребу.

Овај одговор је упитан из разлога што се преко Министарства правде обезбеђују финансијска средства за све судове, а неки од њих (Виши суд у Суботици, Прекршајни суд у Сенти и Прекршајни суд у Бечеју), су ипак обезбедили све формуларе и друга писмена која служе за остваривање права странака и на језицима националних мањина који су у службеној употреби.

У Прекршајном суду у Сенти сви запослени који писмено комуницирају са странкама познају језик националне мањине који је у службеној употреби.

У Основном суду у Вршцу, Вишем суду у Ср.Митровици и Прекршајном суду у Б.Паланци запослени нису оспособљени да писмено комуницирају са странкама на језику националне мањине који је у службеној употреби.

У осталим судововима, за писмену комуникацију са странкама ангажују се овлашћени преводиоци односно судски тумачи.

У Прекршајном суду у Сенти већина странака се у писменој комуникацији обраћа том суду на језику националне мањине који је у службеној употреби и запослени у суду са њима комуницирају на том језику.

У Вишем суду у Суботици мање од једне четвртине странака се у писменој комуникацији обраћа суду на језику националне мањине који је у службеној употреби и у том случају и запослени су суду са странкама комуницирају на том језику.

У Прекршајним судовима у Руми, Бечеју, Н.Саду, и Суботици, те у Привредном суду у Н. Саду и Основним судовима у Н. Саду, Зрењанину и Панчеву, странке се само изузетно у писменој комуникацији обраћају судовима на језицима националних мањина који су у службеној употреби.

У свим осталим анкетираним судовима странке се у писменој комуникацији обраћају судовима искључиво на српском језику, без обзира на матерњи језик странке.

➤ **Судски поступци који се воде на језику националне мањине**

❖ На подручју АПВ од укупно 26360 парничних предмета,

- 21 (0,07%) се води на мађарском језику,
- 13 (0,04%) на румунском.

❖ Од укупно 28228 ванпарничних предмета,

- 132 (0,46%) се води на мађарском а
- 10 (0,03%) на румунском језику.

❖ Од укупно 8372 кривичних предмета,

- 119 (1,42%) се води на мађарском
- и један на румунском језику.

❖ Од 186.380 прекршајних предмета,

- 206 (0,11%) се води на мађарском језику, а
- један на словачком језику.

❖ Пред привредним судовима нема поступака који се воде на језику националне мањине.

➤ **Број правних лекова поднетих против првостепених пресуда, на језицима националних мањина**

Што се тиче правних лекова изјављених на језику националне мањине који је у службеној употреби, а против одлука првостепених судова,

- ❖ у парничном поступку,
  - постоји свега 3 правна лека изјављена на мађарском језику,
- ❖ у прекршајном поступку
  - 182 правна лека изјављена на мађарском и
  - 1 на словачком језику,

док у ванпарничном, кривичном и у поступку пред привредним судовима нема правних лекова изјављених на језику националне мањине.

➤ **Број предмета у којима су истакнути захтеви странака за коришћење матерњег језика у смислу чл.108 Судског пословника**

- У 300 предмета је истакнут захтев странака за коришћење мађарског језика,
- један захтев за коришћење хрватског језика и
- 25 захтева за коришћење румунског језика, у складу са чл.108 Судског пословника.

Ц) РЕЗУЛТАТИ ЗА ПОКРАЈИНСКЕ ОРГАНЕ УПРАВЕ НА ТЕРИТОРИЈИ АПВ

Што се тиче покрајинских органа управе, анкетирани су покрајински органи који воде управни поступак и решавају у управним стварима, тако да је попуњене формуларе доставило 11 покрајинских секретаријата (Покрајински секретаријат за здравство, Покрајински секретаријат за архитектуру и градитељство, Покрајински секретаријат за привреду, Покрајински секретаријат за заштиту животне средине, Покрајински секретаријат за културу, Покрајински секретаријат за информације, Покрајински секретаријат за образовање, Покрајински секретаријат за социјалну политику и демографију, Покрајински секретаријат за рад и запошљавање, Покрајински секретаријат за спорт и омладину, Покрајински секретаријат за прописе, управу и националне заједнице) и Канцеларија покрајинског омбудсмана (у даљем тексту: испитаници).

У раду покрајинских органа управе у службеној употреби су српски језик и ћирилично писмо, мађарски, словачки, румунски, русински и хрватски језик и њихова писма.

Код обрађених испитаника запослено је 476 покрајинских службеника односно намештеника.

➤ **Табле са натписима органа, информационе табле, интернет сајтови**

- ❖ Сви покрајински органи имају табле са натписом органа, информациону таблу и остала обавештења за странке исписане на језицима националних мањина који су у службеној употреби.
- ❖ Само у Покрајинском секретаријату за прописе, управу и националне заједнице и Канцеларији покрајинског омбудсмана, интернет сајт функционише и на језицима националних мањина који су у службеној употреби.

➤ **Структура запослених по националној припадности**

Од укупно 476 запослених, национални састав је следећи:

- ❖ 322 (67,70%) су Срби -(65,05% у укупном становништву АПВ)
- ❖ 79 (16,59%) Мађара - (14,28% у укупном становништву АПВ)
- ❖ 11 (2,31%) Хрвата - (2,78% у укупном становништву АПВ)
- ❖ 11 (2,31%) Румуна - (1,5% у укупном становништву АПВ)
- ❖ 10 (2,10%) Црногораца - (1,75% у укупном становништву АПВ)
- ❖ 8 (1,68%) Словака - (2,79% у укупном становништву АПВ)
- ❖ 5 (1,05%) Русина - (0,77% у укупном становништву АПВ)
- ❖ а 66 (13,86%) запослених се није изјаснило о националној припадности.

Национална структура запослених у покрајинским органима управе који су обухваћени анкетом (11 покрајинских секретаријата и канцеларија покрајинског омбудсмана) углавном одговара националној структури становништва АП Војводине. Одступања, на штету припадника националних заједница постоје само код припадника хрватске и словачке националности, а припадници других националних заједница су сразмерно заступљени у обрађеним покрајинским органима управе. Наравно, овај резултат се узима са резервом из разлога што анкетом нису обухваћени сви покрајински органи управе на територији АПВ.

➤ **Структура запослених по матерњем језику**

- ❖ За 393 (82,57%) запослена српски је матерњи језик,
- ❖ за 45 (9,47%) мађарски,
- ❖ за 9 (1,89%) словачки,
- ❖ за 9 (1,89%) румунски,
- ❖ за 4 (0,83%) русински,
- ❖ за 9 (1,89%) хрватски,
- ❖ а 6 (1,26%) запослених се нису изјаснили о матерњем језику.

➤ **Структура запослених по познавању језика националне мањине који је у службеној употреби**

- ❖ 44 (9,24%) запослена познају мађарски језик
- ❖ 12 (2,52%) словачки,
- ❖ 15 (3,15%) румунски,
- ❖ 5 (1,05%) русински,
- ❖ 100 (21,00%) хрватски језик,
- ❖ и 1 (0,24%) чешки језик, као језик националне мањине који је у службеној употреби.

➤ **Структура запослених по степену образовања**

- ❖ У обрађеним покрајинским органима управе, **нема** запослених са **основним образовањем**,
- ❖ 40 (8,40%) запослених имају средњу стручну спрему,

- ❖ 35 (7,36%) вишу стручну спрему,
- ❖ 356 (74,78%) високу стручну спрему,
- ❖ 37 (7,77%) магистратуру и
- ❖ 6 (1,29%) докторат.

➤ **Број радних места за која је актом о систематизацији прописано познавање језика националне мањине, као услов радног места**

- ❖ За 51 радно место је актом о систематизацији прописано познавање језика националне мањине као услов радног места и то :
  - у Покрајинском секретаријату за прописе, управу и националне заједнице за 22 (34,37%) радна места,
  - у Покрајинском секретаријату за образовање за 2 радна места (3,92%),
  - у Покрајинском секретаријату за информације за 4 радна места (14,28%),
  - у Покрајинском секретаријату за културу за једно радно место (2,56%),
  - у Покрајинском секретаријату за здравство за 2 радна места (2,27%) и
  - у Канцеларији покрајинског омбудсмана за 20 радних места (100,00%).

➤ **Усмена комуникација са странкама**

У Покрајинском секретаријату за заштиту животне средине нико од запослених није оспособљен да комуницира са странкама на језику националне мањине који је у службеној употреби.

Код осталих испитаника, обезбеђен је одређен број запослених који познају језик националне мањине који је у службеној употреби и исти усмено комуницирају са странкама и помажу колегама који тај језик не знају или се ангажују овлашћени преводиоци односно судки тумачи.

Само у Покрајинском секретаријату за прописе, управу и националне заједнице се већина странака у усменој комуникацији обраћа том органу на језику националне мањине који је у службеној употреби, те се на том језику одвија и даља комуникација са странком.

У Покрајинском секретаријату за културу се мање од једне четвртине странака у усменој комуникацији обраћа том органу ма језику националне мањине који је у службеној употреби, те се на том језику одвија и даља комуникација са странком.

У Покрајинском секретаријату за архитектуру и градитељство, Покрајинском секретаријату за информације, Покрајинском секретаријату за образовање и Канцеларији покрајинског омбудсмана странке се само изузетно обраћају овим органима на језицима националних мањина који су у службеној употреби и у том случају се даља комуникација одвија на том језику.

У Покрајинском секретаријату за здравство, Покрајинском секретаријату за привреду, Покрајинском секретаријату за заштиту животне средине, Покрајинском секретаријату за социјалну политику и демографију, Покрајинском секретаријату за рад и запошљавање и Покрајинском секретаријату за спорт и

омладину, странке се у усменој комуникацији са овим органима искључиво служе српским језиком, без обзира на матерњи језик странке.

➤ **Писмена комуникација са странкама**

Само у Покрајинском секретаријату за прописе, управу и националне заједнице и Канцеларији покрајинског омбудсмана сви формулари и друга писмена која служе за остваривање права странака, доступни су и на језицима националних мањина који су у службеној употреби.

У Покрајинском секретаријату за образовање само неки од формулара су доступни и на језицима националних мањина који су у службеној употреби, док код осталих испитаника, формулари и друга писмена која служе за остваривање права странака нису доступни и на језицима националних мањина који су у службеној употреби.

Већина испитаника су свесни те обавезе али сматрају да нису обезбеђена финансијска средства за те намене. Овде је потребно напоменути да при Покрајинском секретаријату за прописе, управу и националне заједнице постоји Служба за преводилачке послове, којој се могу обратити сви секретаријати за превод свих формулара и других писмена, тако да оправдање да нису обезбеђена финансијска средства, није адекватно.

Код свих испитаника постоје запослени који су оспособљени за писмену комуникацију са странкама на језицима националних мањина који су у службеној употреби, а у Покрајинском секретаријату за образовање и Покрајинском секретаријату за социјалну политику и демографију, у случају потребе ангажују се овлашћени преводиоци односно судски тумачи.

Код свих испитаника, сем Покрајинског секретаријата за прописе, управу и националне заједнице, у писменој комуникацији, странке се само изузетно обраћају органу на језику националне мањине који је у службеној употреби, углавном се обраћају на српском језику, без обзира на матерњи језик странке.

➤ **Управни поступци који се воде на језику националне мањине**

❖ На подручју АПВ од укупно 10091 управних предмета који се воде пред покрајинским органима управе, нити један предмет се не води на језику националне мањине који је у службеној употреби.

➤ **Број уверења односно других исправа издатих у складу са чл.161 ЗУП- а на језицима националних мањина**

❖ Од укупно 1042 издатих уверења у складу са чл.161 ЗУП-а, на мађарском језику је издато 16 (1,53%).

❖ На осталим језицима нису издавана ова уверења.

- **Број правних лекова поднетих против првостепених решења у управним поступцима на језицима националних мањина**
- ❖ Против првостепених решења уложено је укупно 514 правних лекова, а нити један правни лек није изјављен на језику националне мањине који је у службеној употреби.

IV ЗАВРШНЕ КОНСТАТАЦИЈЕ

На основу резултата спроведене анкете, може се закључити:

Важећи прописи којима је уређена област службене употребе језика и писама пружају одређене гаранције за опстанак и развој службене употребе мањинских језика и писама. У 39 војвођанских градова и општина у службеној употреби је један језик или више језика националних мањина, међутим, у пракси се у већини тих средина права у вези са службеном употребом језика не могу ефикасно остварити, ни пред органима локалних власти, нити у случају локалних испостава централних власти. Поред формалних гаранција, у пракси понекад не постоје задовољавајући услови за обезбеђивање службене употребе мањинских језика услед кадровских и материјалних проблема. Због политике запошљавања и укупне државне политике, правосудни органи и органи управе су остали без функционера и службеника који познају језик националне мањине и који су оспособљени да комуницирају и воде поступак на тим језицима. Странке, свесне такве ситуације, у многим случајевима и не покушавају да остваре своја језичка права. Са друге стране, и када су створени технички и кадровски услови за службену употребу језика и писама националних мањина, припадници неких националних мањина и даље користе српски језик, што указује на значајне разлике у потребама различитих националних заједница и на опште стање матерњег језика.

У срединама у којима је уведена службена употреба мањинских језика, управи и судству се институционално и даље не обезбеђују додатна средства за покривање увећаних издатака који су везани за инсталирање одговарајућих компјутерских програма, обезбеђивање вишејезичких образаца, стручно усавршавање, стимулисање запослених који познају језик националне мањине, итд. Сви ти трошкови падају на терет поступајућих органа, па су они у неповољнијем положају у односу на сличне органе у једнојезичким срединама. Средства која за ове намене додељује Покрајински секретаријат за прописе, управу и националне заједнице путем конкурса нису довољна, те се питање финансирања мора системски решити, преусмеравањем дела пореских и других општинских прихода за те намене, односно узимањем у обзир вишејезичности приликом планирања и одређивања средстава за рад подручних јединица централних власти.

Коришћење језика националне мањине пред органима управе није учестало у пракси и изузетно се примењује. Томе доприноси, са једне стране, однос органа јавне власти који немају изграђене капацитете за равноправну употребу свих језика који су у службеној употреби на њиховом подручју и који не подстичу употребу језика националних мањина, али и жеља странака да што брже и једноставније дођу до решења у управном поступку. С обзиром да

вођење поступка на језику националне мањине или његова употреба компликује поступак, често се погрешно тумачи, да се иза захтева за коришћење свог језика крије намера да се поступак одуговлачи како би се одложило доношење решења које је неповољно за странку.

Службена употреба језика националних мањина пред судовима остварује се кроз вођење судског поступка на језику националне мањине или, када се поступак не води на том језику, његовим коришћењем у поступку. Вођење судских поступака на језицима националних мањина као и употреба ових језика у судским поступцима уздигнути су на ниво Уставом загарантованих права, с тим што постоје извесне разлике у њиховом регулисању.

Нова организација судства утицала је на могућност вођења поступка и на језику националне мањине који је у службеној употреби. Велики број општинских судова на територији АПВ, у којима је језик националне мањине био у службеној употреби престао је да постоји у том својству и постао је судска јединица неког од основних судова. Иако је и у новим околностима задржана могућност да се поступак у судској јединици води на језику националне мањине, питање је, да ли је и у седишту основног суда могуће водити поступак на језику националне мањине који је у службеној употреби у једној од његових судских јединица. Иако је приликом избора судија који је пратио успостављање нове мреже судова требало водити рачуна о националном саставу и адекватној заступљености припадника националних мањина, и нарочито, познавању језика средине, не постоје поуздани подаци о томе да ли је, и у којој мери овај критеријум узиман у обзир приликом избора.

Разлози због којих је мали број судских поступака који се воде на језику националне мањине су различити. Наиме, судски поступак се може водити на језику националне мањине, само уколико у њему учествује једна странка (на пример: у ванпарничном поступку), а када учествује више странака (што је и правило у судском поступању) само уколико нека од њих не захтева да се поступак води на српском језику. Вођење поступка на језику мањине отежавају и кадровски проблеми јер код нас није развијена настава, учење и усавршавање правне терминологије на језицима националних мањина. Присутни су и технички проблеми, који се огледају у томе да важни закони (и материјални и процесни) које у поступцима треба примењивати нису преведени на мањинске језике, што битно отежава рад. Уз то, с обзиром да се поступци који се воде на језику мањине у списима (записници, одлуке) воде двојезично, ово додатно компликује поступак. Због тога, имајући на уму намеру да до правде дођу што је могуће пре, странке не истичу захтев да се поступци воде на мањинском језику. Штавише, овакви захтеви се најчешће третирају као злоупотреба у смислу жеље да се поступак одуговлачи.

Будући да је повреда права на употребу језика битна повреда поступка због које пресуда може бити укинута, судије поучавају странку да има право да се служи својим језиком. Већина судова не располаже вишејезичним стандардним обрасцима. Један од проблема у имплементацији права на употребу мањинског језика у поступку је финансијске природе. Трошкови тумачења и превођења падају на терет средстава суда, при чему се у изради судског буџета често не узима или недовољно узима у обзир вишејезичност средине.

Што се тиче покрајинских органа управе, структура запослених по националној припадности слична је структури запослених у правосудним органима и органима градских и општинских управа. Битно је нагласити да национална структура запослених у свим органима који су били испитаници у овој анкети не одговара националној структури становништва у АПВ – на штету припадника националних мањина.

У покрајинским органима, у односу на друге испитанике, већи је број радних места за која је по правилницима о систематизацији радних места, као један од услова, предвиђено познавање језика националне мањине који је у службеној употреби. Забрињавајуће је то што се нити у једном покрајинском органу који је био испитаник у овој анкети, управни поступак не води на језицима националних мањина који су у службеној употреби, а такође нити један правни лек у управним поступцима није изјављен на језицима националних мањина који су у службеној употреби.

Велики допринос побољшању стања у области службене употребе језика и писама дао је Покрајински секретаријат за прописе, управу и националне заједнице, суфинансирањем пројеката усмерених ка унапређивању вишејезичности у градовима и општинама у АП Војводини у којима су језици и писма националних мањина у службеној употреби. Путем конкурса који се расписују сваке године, Покрајински секретаријат за прописе, управу и националне заједнице финансира:

- трошкове оспособљавања запослених у органима и организацијама где се користе језиком националне мањине који је утврђен као језик у службеној употреби, а нарочито на радним местима на којима се остварује контакт са странкама (учешћем на курсевима, семинарима и другим начинима организованим у ту сврху) и за развој система електронске управе за рад у условима вишејезичности и
- трошкове израде и постављања табли с називом органа и организација, називом насељеног места на путним правцима, називом улица и тргова исписаних и на језицима националних мањина који су у службеној употреби у граду, општини или насељеном месту, и за штампање двојезичких и вишејезичких образаца као и за штампање службених гласила и других јавних публикација.

Ради усавршавања знања мањинских језика, Покрајински секретаријат за прописе, управу и националне заједнице је наставио са организовањем стручних, термилошких, језичких семинара намењених запосленима у органима управе и правосуђу, који воде поступак или комуницирају са странкама на тим језицима. У том смислу, Скупштина АПВ је 2003. године донела Покрајинску скупштинску одлуку о испиту из страног језика и језика националне мањине за рад у органима управе („Сл. лист АПВ”, бр. 14/2003, 18/09), којом се установљава испит као начин провере знања страног језика, односно језика националне мањине, за рад у органима локалне самоуправе и покрајинским органима управе. Уверење о положеном испиту стечено у складу са овом Одлуком може да се користи за рад у органима управе када је одговарајући ниво знања страног језика и језика националне мањине утврђен као услов за обављање задатака и послова, али може да се користи и код других органа и

правних лица када је њиховим актима предвиђено да је за обављање послова потребан одговарајући ниво знања језика.

Покрајински секретаријат за прописе, управу и националне заједнице је са стручном службом Владе Републике Србије усагласио текст Акционог плана за повећање учешћа припадника националних мањина у органима државне управе, којим се предвиђа константно праћење националне структуре запослених и предузимање мера ради побољшања те структуре. На основу тога је Влада Републике Србије донела Закључак о мерама за повећање учешћа припадника националних мањина у органима државне управе („Сл. гласник РС”, бр. 60/06). Према сазнањима овог секретаријата, Влада и Служба за кадрове Владе нису у протеклим годинама предузеле никакве системске мере у циљу евидентирања националне припадности нити у циљу системског обезбеђивања законом предвиђене обавезе што сразмернијег националног састава у органима државне управе.

У циљу задовољавања потреба из праксе, Служба за преводилачке послове Покрајинског секретаријата за прописе, управу и националне заједнице, извршила је превод најважнијих прописа: Устава Републике Србије, Статута АП Војводине, Закона о утврђивању надлежности АП Војводине, Закона о националним саветима и др., на свим језицима који су у службеној употреби у органима и организацијама АП Војводине.